

GRZEGORZ MISIURA

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA OŚRODKA BADAŃ NAD POLONIĄ I DUSZPASTERSTWEM POLONIJNYM ZA ROK 2024

PRACOWNICY

W 2024 r. pracownikami Ośrodka Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym byli: ks. dr hab. Sławomir Zych (adiunkt, dyrektor) i dr Paweł Sieradzki (starszy specjalista). Siedziba Ośrodka znajdowała się w Collegium Iuridicum, ul. Spokojna 1 p. 411.

PUBLIKACJE I DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

1. Ośrodek:

- wydanie rocznika naukowego „Studia Polonijne” 2024, t. 45 (zmiany w Radzie Naukowej: dołączyli Marek Inglot – Papieski Uniwersytet Gregoriański, Papieski Komitet Nauk Historycznych w Rzymie, Jadwiga Kowalska – Instytut Polski i Muzeum im. gen. Sikorskiego w Londynie, Marek Stasiowski – Austria; do Komitetu Redakcyjnego dołączył Daniel Tomasik – Irlandia), w 2024 r. rocznik włączono do bazy SCOPUS;
- organizacja Sesji Rady Powiatu w Kolbuszowej pt. „25 lat odrodzonego Powiatu Kolbuszowskiego 1998/99-2024”, Kolbuszowa, 5 marca 2024 r., Starostwo Powiatowe w Kolbuszowej, organizatorzy: Starostwo Powiatowe w Kolbuszowej, Ośrodek Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym

Dr GRZEGORZ MISIURA – Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Instytut Historii, Ośrodek Badań nad Dziejami KUL; e-mail: grzegorz.misiura@kul.pl; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1161-0184>.

Artykuły w czasopiśmie dostępne są na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne – Bez utworów zależnych 4.0 Międzynarodowe (CC BY-NC-ND 4.0)

(moderatorem sesji był ks. dr hab. Sławomir Zych, a udział w niej wzięli: mgr Wojciech Mroczka, dr Krzysztof Haptaś, dr Bartosz Walicki)¹;

– organizacja konferencji pt. „Duszpasterstwo polonijne wczoraj i dziś. Duszpasterze – posługa i społeczne zaangażowanie”, Lublin, 17 października 2024 r., Dom Polonii w Lublinie, pod patronatem JE ks. abp. dr. hab. Stanisława Budzika, metropolity lubelskiego, JE ks. abp. dr. Adama Szala, metropolity przemyskiego, JE ks. bp. dr. hab. Piotra Turzyńskiego, delegata KEP ds. Duszpasterstwa Emigracji Polskiej, oraz Józefa Kardysia, starosty kolbuszowskiego, organizatorzy: Ośrodek Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym, Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” Oddział w Lublinie, Sanktuarium w Sokołowie Małopolskim; referaty wygłosili: dr Robert Zapart (UR), „Znaczenie polskiej diaspory dla bezpieczeństwa kulturowego RP”; dr Rafał Raczyński (UG, Muzeum Emigracji w Gdyni), „Oczekiwania interesariuszy wobec polityki polonijnej”; dr hab. Jerzy Kuzicki, prof. UR, „Przełożeni Misji Polskiej w Paryżu w XIX wieku. Źródła i materiały”; mgr Jadwiga Kowalska (The Polish Institute and Sikorski Museum), „Sylwetki pierwszych rektorów Polskiej Misji Katolickiej w Londynie”; dr Bartosz Walicki (Instytut Teologiczno-Pastoralny w Rzeszowie), „Ks. Wincenty Jan Fiema (1875-1934). Sylwetka duszpasterza polonijnego”; dr Anna Łucki (Ministère des Affaires étrangères et du Développement international – em., Paris), „Ks. Augustyn Jakubisiak (1884-1945) – filozof i teolog, duszpasterz i patriota”; ks. dr Robert Czarnowski (UW), „Ks. Leon Łagoda jako rektor Polskiej Misji Katolickiej we Francji w latach 1929-1933”; dr Daniel Kiper (KUL), „Polscy duchowni jako liderzy opinii i wydawcy prasy na przełomie XIX i XX w. Przypadek Polonii amerykańskiej”; ks. dr hab. Józef Szymański, prof. UP, „Rola polskich parafii i szkół parafialnych w Stanach Zjednoczonych w zachowaniu tożsamości narodowej w świetle «Dziennika Chicagoskiego» 1890-1920”; ks. dr Marcin Kapłon (WSD w Przemyśle), „Zaangażowanie duchownych diecezji przemyskiej obrządku łacińskiego w duszpasterstwo polonijne na łamach «Dziennika Chicagoskiego»”; dr Paweł Sieradzki (KUL), „Ameryka i Polonia – dwa duszpasterskie spojrzenia z 1926 roku”; prof. dr hab. Małgorzata Przeniosło, prof. dr hab. Marek Przeniosło (UJK), „Zaangażowanie społeczne księży profesorów USB w Wilnie w świetle ich akt personalnych z okresu międzywojennego (przechowywanych w polskich i litewskich archiwach państwowych)”; dr hab. Robert Kuśnierz, prof. UP, „Pomoc prześladowanym przez bolszewików w latach 30. XX w. duszpasterzom katolickim w Kijowie

¹ www.powiat.kolbuszowski.pl/aktualnosci/25-lecie-powiatu-kolbuszowskiego,4032.html [dostęp: 12.03.2024].

ze strony placówki konsularnej RP”; ks. mgr Stanisław Budyn (Polska Misja Katolicka w Niemczech), „Duchowieństwo katolickie w obozach koncentracyjnych na terenie Austrii, ze szczególnym uwzględnieniem polskich księży”; ks. dr Roman Nir (Centralne Archiwum Polonii w Orchard Lake, USA – em.), „Działalność polonijnych szkół i instytutów naukowych za kanclerstwa ks. inf. dra Stanisława Milewskiego w Orchard Lake w latach 1977-2000”; dr hab. Andrzej Suchcitz (The Polish Institute and Sikorski Museum), „Ks. prałat mgr Bronisław Gostomski – duszpasterz emigracji i Polonii angielskiej”; dr hab. Andrzej Bonusiak, prof. UR, „Kościół – religia – ludzie Kościoła w polskim systemie szkolnym w Stanach Zjednoczonych Ameryki na przełomie XX i XXI wieku”; ks. mgr Mateusz Kowalski (KUL), „Duszpasterze polonijni z diecezji rzeszowskiej”; ks. mgr lic. Daniel Tomasik (Parafia Katedralna w Limerick, Irlandia), „Sylwetki duszpasterzy na łamach «Studiów Polonijnych»”; dr hab. Andrzej K. Kunert (Warszawa), „Ks. Włodzimierz Cieński (1897-1983)”; mgr Mariusz Olczak (Archiwum Akt Nowych w Warszawie), „Ks. kanonik Stefan Pietruszka Jabłonowski i jego posługa wśród polskiej społeczności w Ziemi Świętej w czasie II wojny światowej”; ks. płk dr Tomasz Skupień (Ordynariat Polowy WP), „Pomoc charytatywna i humanitarna w Wojsku Polskim na przykładzie Ordynariatu Polowego”; mjr mgr Łukasz Mąka (Wojsko Polskie), „Pomoc humanitarna w Wojsku Polskim – CIMIC”; ks. mgr Damian Drabikowski (Radom), „Pomoc humanitarna w dobie konfliktów zbrojnych na przykładzie Diecezji Radomskiej i „polskich” parafii na Ukrainie”;

– współorganizacja panelu dyskusyjnego pt. „Badania polonijne. Stan i perspektywy” – 4 kwietnia 2024 r., Dom Polonii w Lublinie;

– współorganizacja promocji książek: *Decyzje „Bora”. (Auto)biografia Tadeusza Komorowskiego – kawalerzysty, olimpijczyka, dowódcy, wodza, premiera*, wybór i oprac. W. Rodak, Warszawa: Ośrodek Karta 2023, oraz M. Białonowska, A. Kalinowska, *Irena z Lamezan-Salins Komorowska. Malarstwo 1923-1967*, Warszawa: Fundacja Historia i Kultura 2023 – 16 maja 2024 r., Dom Polonii w Lublinie;

– współorganizacja promocji książki S. Budyn, *Duszpasterstwo polskie w strefie brytyjskiej 1945-1949*, Lublin–Hanower 2024 – 5 czerwca 2024 r., Dom Polonii w Lublinie;

– organizowanie staży naukowych w ramach prac Ośrodka: dr hab. Andrzej Bonusiak, prof. UR (2-15 kwietnia 2024 r.), dr hab. Andrzej Krzysztof Kunert (2-15 kwietnia 2024 r.).

2. Ks. dr hab. Sławomir Zych:

a) referaty

- „U źródła prześladowań. Polityka kościelna sowieckich i niemieckich władz okupacyjnych na ziemiach polskich w latach 1939-1944” – konferencja naukowa pt. „Lokalny Kościół rzymskokatolicki w obliczu totalitaryzmów. W 25. rocznicę beatyfikacji 108. męczenników II wojny światowej”, Przemyśl, 8 czerwca 2024 r.

b) publikacje

- [współautor: Bartosz Walicki] *Rycerze św. Huberta ze Świerczowa. Koło Łowieckie „Darz Bór” w Świerczowie w latach 2014-2024*, Świerczów 2024, ss. 184.
- [współautor: Tomasz Nowicki] *Zapomniany polski biblista ks. Franciszek Ksawery Pawłowski (1807–1876)*, „The Biblical Annals” 14(2024), nr 2, s. 325-338.
- *Opieka duszpasterska nad wychodźcami na łamach „Echa Przemyskiego”*, „Teka Komisji Historycznej TN KUL” 6 (21), 2024, s. 241-260.
- [współautor Bartosz Walicki] *Obraz dekanatu miechocińskiego diecezji przemyskiej obrządku łacińskiego w roku 1938 w świetle schematyzmu diecezjalnego i „Kroniki Diecezji Przemyskiej”*, „Zwiastowanie” 33(2024), nr 1, s. 220-231.
- [współautor Bartosz Walicki] *Obraz dekanatu sieniawskiego diecezji przemyskiej obrządku łacińskiego w roku 1938 w świetle schematyzmu diecezjalnego i „Kroniki Diecezji Przemyskiej”*, „Zwiastowanie” 33(2024), nr 2, s. 268-275.
- *Emigracja w zwierciadle. Wpływ ruchu wychodźczego na życie parafialne w świetle wybranych kronik parafialnych „starego kraju”*, „Studia Polonijne” 45(2024), s. 313-326.
- [współautor Bartosz Walicki] *Obraz dekanatu drohobyckiego diecezji przemyskiej obrządku łacińskiego w roku 1938 w świetle schematyzmu diecezjalnego i „Kroniki Diecezji Przemyskiej”*, „Zwiastowanie” 33(2024), nr 3, s. 250-267.
- [współautor Tomasz Moskal] *Dekanat rudnicki w świetle wizytacji w 1922 roku*, „Saeculum Christianum” 31 (2023), nr 2, s. 382-293.
- *Obraz ludzkiego życia*, „Almanach Ziemi Sokołowskiej” 9(2024), s. 3.
- *Ks. Władysław Jagustyn – pierwszy przewodnik „Jadwigi”*, „Almanach Ziemi Sokołowskiej” 9(2024), s. 25-26.
- [współautor Bartosz Walicki] *Obraz Lasowiaków w świetle sprawozdań z wizytacji kanonicznych diecezji przemyskiej początku XX w.*, [w:]

Z Sandomierskiej Puszczy. Znaki przeszłości – narracje i konteksty, praca zbior., Rzeszów 2024, s. 51-72.

- [współautor Bartosz Walicki] *Obraz dekanatu sanockiego diecezji przemyskiej obrządku łacińskiego w roku 1938 w świetle schematyzmu diecezjalnego i „Kroniki Diecezji Przemyskiej”*, „Zwiastowanie” 33(2024), nr 4, s. 349-362.
- [współautor Bartosz Walicki] *Nawiedzenie Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej w Rzeszowie w 1982 roku*, „Zwiastowanie” 33(2024), nr 4, s. 362-371.
- Tomasz Nowicki, Sławomir Zych, *Towns and Villages of the Pomeranian Archdeaconry: 1780–1781: Population and Religion – Wsie i miasteczka w archidiakonacie pomorskim w latach 1780–1781. Ludność i religia*, „Przeszłość Demograficzna Polski – Poland’s Demographic Past” 46(2024), s. 37-73.

c) redakcje publikacji

- „Resovia Sacra” 31(2024)
- „Studia Polonijne” 46(2024)

d) inne

- wzięcie udziału 17 kwietnia 2024 r. – na zaproszenie przewodniczącego – w posiedzeniu Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą, w gmachu Senatu RP; celem spotkania była prezentacja dorobku wybranych wiodących ośrodków naukowych w skali kraju zajmujących się problematyką polonijną oraz rekomendacje dla programowania polityki publicznej w tej sferze².

3. Dr Paweł Sieradzki

a) referaty

- „Cud wiary i polskości – dziedzictwo polskich katolików w USA” – wykłady otwarte Klasztoru OO. Dominikanów w Lublinie, 14 kwietnia 2024 r.
- „Ameryka i Polonia – dwa duszpasterskie spojrzenia z 1926 roku” – konferencja naukowa pt. „Duszpasterstwo polonijne wczoraj i dziś”, Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”, Dom Polonii w Lublinie, 17 października 2024 r.

² Senat Rzeczypospolitej Polskiej, XI kadencja, *Zapis stenograficzny z posiedzenia Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą (7.) 17 kwietnia 2024 r.*, Warszawa 2024 r.

- „Polish Cathedral style. Dziedzictwo materialne katolicyzmu polskiego w USA” – projekt pt. „Akademia Polonijna”, Muzeum im. Kazimierza Pułaskiego w Warce, 14 listopada 2024 r.
- b) artykuły
 - *Miasto i uniwersytet. Lublin w relacji z podróży po Polsce ks. Wacława Kruski w 1923 r.*, „Teka Komisji Historycznej TN KUL” 6(21) 2024, numer specjalny, s. 311-328.
 - „*Różańcowy ksiądz*” Patrick Peyton, „Nasz Dziennik” 29 października 2024, nr 252, s. 12-13.
 - *Życie ceną za czystość*, „Nasz Dziennik” 24 września 2024, nr 222, s. 12-13.
 - *Siostra Teresa Dudzik i jej chicagowskie dzieło*, „Niedziela. Magazyn” 2024, nr 7, s. 20-24.
 - *Polscy emigranci i ich duszpasterze*, „Niedziela. Magazyn” 2025, nr 8, s. 89-91.
- c) Szkolenia w ramach programu Erasmus+
 - maj 2024 r. – szkolenie z zakresu dokumentacji, digitalizacji i edycji źródeł archiwalnych w Pontificia Facolta Teologica Teresianum (Rzym, Włochy) sfinansowane w ramach programu Komisji Europejskiej „Erasmus+”;
 - grudzień 2024 r. – szkolenie z zakresu dokumentacji, digitalizacji i edycji źródeł archiwalnych w Archives de la Mission Catholique Polonaise dans le Canton de Vaud (Lozanna, Szwajcaria) sfinansowane w ramach programu Komisji Europejskiej „Erasmus+”.

WSPÓŁPRACA Z INNYMI INSTYTUCJAMI

1. Ośrodek:
 - Towarzystwo Naukowe KUL (wydawanie „Studiów Polonijnych”)
 - The Polonia Aid Foundation Trust (dofinansowanie wydania „Studiów Polonijnych”)
 - Archiwum Akt Nowych w Warszawie
 - Muzeum im. Kazimierza Pułaskiego w Warce
 - Fundacja Centrum Dokumentacji Czynu Niepodległościowego w Krakowie
2. ks. dr hab. Sławomir Zych:
 - Archidiecezja przemyska obrządku łacińskiego – współredaktor serii naukowej „Duchowieństwo (archi)diecezji przemyskiej obrządku łacińskiego”

- Diecezja rzeszowska – redaktor naczelny rocznika naukowego „Resovia Sacra”, redaktor naczelny pisma urzędowego „Zwiastowanie”, wykładowca Wyższego Seminarium Duchownego w Rzeszowie (jednostka formacyjno-edukacyjna podlegała organizacyjnie diecezji rzeszowskiej, a naukowo – Uniwersytetowi Papieskiemu Jana Pawła II w Krakowie), członek Komisji Historyczno-Archiwistycznej w sprawie procesu beatyfikacyjnego Jacka Krawczyka.

NAGRODY I ODZNACZENIA

Nagrodę Naukową im. Ireny i Franciszka Skowyrów w 2023 r. otrzymali: ks. prałat Stanisław Budyn, emerytowany Rektor Polskiej Misji Katolickiej w Niemczech; prof. Andrzej Suchcitz, kierownik Instytutu Polskiego i Muzeum im. gen. Sikorskiego w Londynie, oraz dr hab. Andrzej Bonusiak, prof. UR.

Ks. dr hab. Sławomir Zych 18 kwietnia 2024 r. został wyróżniony Odznaką Honorową Powiatu Kolbuszowskiego – „w uznaniu zasług na rzecz rozwoju powiatu kolbuszowskiego”. Wzór odznaki został pozytywnie zaopiniowany przez Komisję Heraldyczną przy Ministrze Spraw Wewnętrznych i Administracji, a następnie zgodę na przedstawiony wzór i sposób jej noszenia wyraził Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Następnie projekt odznaki oraz jej regulamin z załącznikami został uchwalony przez Radę Powiatu Kolbuszowskiego³.

DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZATORSKA

W sierpniu 2024 r. wydano folder informacyjny o Ośrodku w języku polskim, a następnie przetłumaczono go na języki obce: angielski, hiszpański, portugalski, rosyjski i węgierski.

Ks. dr hab. Sławomir Zych 7 listopada 2024 r. poprowadził w Rzeszowie sesję popularnonaukową pt. „Błogosławiony Jerzy Popiełuszko – życie, posługa, męczeństwo i pamięć”.

³ www.powiat.kolbuszowski.pl/aktualnosci/wyroznieni-odznaka-honorowa-powiatu-kolbuszowskiego,4056.html [dostęp: 20.04.2024]; B. ŻARKOWSKA, *Wyróżnieni Odznaką Honorową Powiatu Kolbuszowskiego*, „Przegląd Kolbuszowski” 2024, nr 368, s. 15.